

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Bócsi Ügyvédi Iroda (**felperesi képviselő címe.**, üi.: dr. Bócsi Szabolcs ügyvéd és dr. Kanyó Zsombor ügyvédjelölt) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, a Szabó és Zeller Ügyvédi Iroda (**alperesi képviselő címe**, üi.: dr. Bajnai Gábor ügyvéd) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen pénztárhiány, szabadság megváltás és túlmunka iránti igény iránt indított perében a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. március 14-én meghozott 78. M.3374/2014/89. számú ítélete ellen az alperes 90. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Í T É L E T E T

Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részében megváltoztatja és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.197.514 (egymillió-egyszázkilencvenhétezer-ötszáztizennégy) forintot szabadságmegváltás jogcímén, és ezen összeg után 2010. március 31. napjától kezdődő és a kifizetés napjáig terjedő kamatot, valamint 173.231 (százhetvenháromezer-kettőszázharmincegy) forint elsőfokú- és 80.000 (nyolcvanezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Hivatal külön felhívására fizessen meg 329.460 (háromszázhuszonkilencezer-négyszázhatvan) forint szakértői díjat.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek 2005. november hó 1. napán munkaszerződést kötöttek egymással, az alperes munkaköre ügyvezető titkár volt, a jogviszony határozatlan időre jött létre. A munkaszerződés 5.) pontja szerint a munkavállalót minden munkaviszonyban töltött naptári évben rendes szabadság illeti meg, amely alap- és esetlegesen pótszabadságból áll. A szabadság kiadásának időpontját a munkavállaló előzetes meghallgatása alapján a munkáltató határozza meg. Amennyiben a munkavállaló munkaviszonya megszűnésekor a munkáltatónál eltöltött idővel arányos szabadságot nem kapta meg, azt pénzben kell megváltani. Abban az esetben, ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnéséig több szabadságot vett igénybe annál, ami megilletné, a különbözetre kifizetett munkabért köteles megtéríteni. A munkavállaló alapbére a munkaszerződés 6.) pontja szerint bruttó

147.000 forint volt. A felek a 2006. május hó 26. napján kötött munkaszerződés-módosításban akként állapodtak meg, hogy 2006. május 1-től bruttó 200.000 forint lett az alperes munkabére.

- [2] A munkaköri leírás szerint az alperes tevékenységi körébe tartoztak a titkársági feladatok, a gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatok. A felperes egyetlen munkavállalója az alperes volt, aki a pénzügyeket kizárólagosan kezelte. Ennek keretében a házi pénztárat, az abból való ki- és befizetéseket, az ezzel kapcsolatos jelentéseket, valamint a saját munkabére átutalását is ő intézte, illetőleg a szabadságnylvántartást is maga volt köteles vezetni.
- [3] Az alperes a következő időpontokban vett ki szabadságot: 2006. július 24. és 2006. július 31. között, 2006. augusztus 1. és 2006. augusztus 4. között, 2006. december 27. és december 29. között, 2007. februárban 1 nap, 2007. július hónapban 12 nap, majd 2007. december 22. és 2008. január 1. között, 2008. július 21-től 2008. augusztus 3-ig, 2008. december 22-től 2009. január 4-ig volt szabadságon. 2009. március hónapban 1 nap szabadságot vett ki, ezt követően 2009. július 20-tól 2009. augusztus 7-ig, 2009. december 23-tól 2010. január 5-ig volt szabadságon. A munkavállaló munkaviszonya fennállása alatt - ez irányú kötelezettsége ellenére - a szabadságnylvántartás vezetését elmulasztotta.
- [4] Az alperes mindösszesen 717.796 forint többletmunkabért utalt át a maga részére annál, mint amennyi a munkaszerződése alapján jogszerűen járt volna a részére. Ebből az összegből 2006. évben 152.400 forint került átutalásra a részére. A munkavállaló 2009. év második felétől elmulasztott pénztári jelentéseket készíteni. Az elnök 2009. novembere környékén észlelte, hogy egyes kifizetésekkel a felperes elmarad. Ugyanakkor a tudomására jutott a későbbiekben, hogy kb. 2.500.000 forint volt papírforma szerint a házipénztárban. Annak kapcsán, hogy egyeztessen az alperessel, kitűzött egy időpontot a megbeszélésre 2010. március 31. napjával. Ezen a napon - más elnökségi tagokkal együtt - **P-né Sz.N.** bement az irodába megbeszélésre, az alperes nem volt jelen csupán egy felmondó okirat feküdt az asztalán a következő szövegezéssel: „Alulírott alperes 2010. március 30-val fennálló munkaviszonyomat azonnali hatállyal, kilépéssel megszüntetem.”. Ezt követően a munkavállalót már nem lehetett elérni telefonon.
- [5] A munkáltató vizsgálatot folytatott le, melynek során a pénztárhiány összegét kb. 3.000.000 millió forintban állapították meg, valamint az alperes 738.604 forint többlet munkabért folyósított a saját részére.
- [6] A felperes 2010. május 5. napján feljelentést tett jelentős kárt okozó sikkasztás alapos gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság I. Kerületi Rendőrkapitányságán. A Budapesti I. és XII. Kerületi Ügyészség ... sorszámu 2012. június 11. napján kelt határozattal a nyomozás megszüntetéséről rendelkezett. A határozat rögzítette, hogy önmagában a hiány keletkezése nem jelenti azt, hogy bűncselekmény történt, ennek megállapításához arra van szükség, hogy bizonyítani lehessen azt, hogy a meghatározott összeget sajátjakénti felhasználás céljából, szándékosan a házipénztárból kivegyék. alperes a munkavégzése során magára volt hagyva, a felperesnek nem volt Pénzkezelési Szabályzata, évekig nem került sor pénzügyi ellenőrzés lebonyolítására. Mindezek alapján a vádemeléshez szükséges bizonyossággal nem lehet megállapítani, hogy bárki szándékosan vett volna ki pénzt a házipénztárból és azzal sajátjaként rendelkezett volna. Erre figyelemmel a nyomozást a pénzkezelés nyomán keletkezett pénztárhiány vonatkozásában az ügyészség megszüntette. A Fővárosi Főügyészség ... számú, 2012. október 25. napján kelt határozata a nyomozást megszüntető határozat ellen bejelentett panaszt elutasította.
- [7] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2012. június 1. napján kelt 37.M.1995/2010/37. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek kártérítés jogcímén 2.415.483 Forint-ot, valamint jogalap nélkül felvett munkabér jogcímén 485.462 Forint-ot, ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2013. október 10-én kelt 6.M.2280/2013/5. számú kiegészítő ítéletével megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg munkaviszonyát és kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 491.680 Forint felmondási időre járó átlagkeresetet és járulékait.

- [8] A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság az 51.Mf.630.527/2014/7. sorszámú, 2014. augusztus hó 27. napján kelt ítélete szerint az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a viszontkeresetnek a hét havi átlagkereset megfizetésére vonatkozó rendelkezését helybenhagyta, az ehhez tartozó perköltség összegét megváltoztatta. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság ítélete a pénztárhiány, a szabadságmegváltás és a többlet munkabér tekintetében mind a jogalap, mind az összecszerűség vonatkozásában megalapozatlan volt.

A felperes keresete, az alperes ellenkérelme

- [9] A felperes 2.415.483 forint pénztárhiány, illetve többletmunkabér utalás miatt 717.796 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [10] Álláspontja szerint a pénzkezelési szabályzat esetleges hiánya nem jogosította fel az alperest arra, hogy a felperes pénztárában hiányt generáljon és a bankszámlájáról az ott található pénzösszegekkel sajátjaként rendelkezve többszörösen utaljon el saját magának munkabéereket. A pénzkezelési szabályzatnak semmilyen jelentősége nem volt az alperes magatartásának megítélése szempontjából. A pénztár kezelése az alperes munkaszerződésének fő tartalmi eleme volt, illetve a felperes Szervezeti és Működési Szabályzatának 49. és 54. pontja értelmében az alperes, mint ügyvezető titkár látta el a házipénztári feladatokat, ő volt felelős a pénztár kezelésének szabályszerűségéért, a pénzkészlet megőrzéséért is. Hivatkozott arra, hogy az alperes folyamatosan vett fel pénzt a bankszámláról, de hitelt érdemlően nem volt ellenőrizhető, hogy az összegeket mire költötte. A házipénztárhoz csak az alperesnek volt kulcsa, így tevékenysége során a felperesnek közel 2,5 millió forintos pénztárhiányt okozott. Előadta, hogy a házipénztár biztonságos őrzéséhez szükséges feltételeket biztosította. A pénztárjelentések elkészítése az alperes feladata lett volna, de ő ennek nem tett eleget.
- [11] Továbbra is fenntartotta azon álláspontját, hogy az alperes munkaköri feladata volt a szabadságnylvántartás vezetése, figyelemmel arra, hogy ő volt az egyetlen munkavállaló. Az alperes elismerte ugyan bizonyos szabadság igénybevételét, volt olyan elismert szabadság, amit a bérjegyzék nem tartalmazott, és volt olyan általa kivettként el nem ismert szabadság, amit a bérjegyzék tartalmazott. Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett hivatkozott az alperes, de ezt nem tehette meg. A felperes teljeskörűen kiadta minden évben a neki járó szabadságot, a nyári időszakban az iroda általában két hétig zárva volt, ekkor legalább 10 napot szabadságon volt, a téli időszakban szintén zárva voltak, amikor kb. 8-10 napot volt szabadságon az alperes, ezen felül év közben is vett ki szabadságot, így minden évben elérte az általa kivett szabadság a részére biztosított 30 munkanapot.
- [12] Az alperes ellenkérelmében viszontkeresetet terjesztett elő 1.197.514 forint és járulékai iránt, valamint kérte kötelezni a felperest perköltség megfizetésére. Megítélése szerint a felperes keresete a pénztárhiánnyal kapcsolatban megalapozatlan, mivel a ...-féle szakvélemény rámutatott arra, hogy hiányoztak azok az alapvető belső szabályzatok, amelyek a munkavégzést meghatározták volna. A szakvélemény tartalmazta, hogy „a jogszabályi környezetnek való megfelelés a ... működésében nem volt fellelhető”. A szakvélemény hangsúlyozta, hogy a felperesnek el kellett készítenie a számviteli politikáját és ezen belül a pénzkezelési szabályzatot, mely nem történt meg. A többletmunkabér utalás kapcsán hivatkozott arra, hogy ezen felperesi igény május hónaptól érvényesíthető, ezt megelőző megállapítások az elévülésre tekintettel figyelmen kívül maradnak. Így a 2006. évre megállapított 152.400 forintot le kell vonni a szakértő által megállapított összegből, mely 565.396 forint, mely kereseti követelést elismert. Hivatkozott arra, hogy az alapszabály szerint a Szövetség elnökének feladata volt irányítani és ellenőrizni a titkárság tevékenységét, az

alkalmazottak feletti munkáltatói jogkört gyakorolta, ellenőrizte és irányította a Szövetség pénzügyi tevékenységét, utalványozási jogot gyakorolt.

- [13] A szabadságmegváltással kapcsolatos viszontkeresettel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy 2015. évben 5 munkanap szabadság járt volna az alperes részére, mely teljes egészében nem került kiadásra. 2016. évben 30 nap járt volna rendes szabadság jogcímén, egy nap szabadság sem került a részére kiadásra. 2017. évben 30 nap rendes szabadságból 17 nap került kiadásra, ki nem adott szabadság 13 nap. 2008. év vonatkozásában 15 nap szabadságot nem vett ki az alperes. 2009. évben 20 nap szabadság került kiadásra az alperes részére, a ki nem adott napok száma 10. 2010. március 31-én szűnt meg a felperesnél az alperes munkaviszonya, 8 munkanap szabadság járt volna, ebből egy nap szabadság sem került kiadásra. A ki nem adott szabadságok száma 81 munkanap, melynek ellenértéke 1.197.514 forint. A munkaviszony megszűnésekor a ki nem adott szabadságot pénzben kell megváltani, a munkaviszony fennállása alatt nem évül el a szabadság kiadására vonatkozó munkavállalói igény.

Az elsőfokú bíróság határozata

- [14] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes keresete nagyobb részben nem alapozott, az alperes viszontkeresete nem megalapozott. Az elsőfokú bíróság hivatkozott a perben alkalmazandó a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 169.§-ára, mely szerint a munkavállaló vétkességre tekintet nélkül a teljes kárt köteles megtéríteni a visszaszolgáltatási vagy elszámolási kötelezettséggel átvett olyan dolgokban bekövetkezett hiányesetén, amelyeket állandóan őrizetben tart, kizárólagosan használ vagy kezel. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hiányt elháríthatatlan külső ok idézte el, vagy a munkáltató a biztonságos őrzés feltételeit nem biztosította. A pénztárost, a pénzkezelőt, vagy az értékkezelőt érték vagy elismervény nélküli is terheli a felelősség az általa kezelt pénz, értékpapír és egyéb értéktárgyak tekintetében. Ezen feltételek meglétét a kár (hiány) bekövetkeztét, illetve mértékét a munkáltató bizonyítja.
- [15] Az Mt. 162.§-a alapján a munkabér jogalap nélküli kifizetése esetén ezt a munkavállalótól hatvan napon belül írásbeli felszólítással lehet visszakövetelni. A jogalap nélkül kifizetett munkabér az általános elévülési határidőn belül lehet visszakövetelni, ha a munkavállalónak a kifizetés alaptalanságát fel kellett ismernie, vagy azt maga idézte elő.
- Az Mt. 15.§ (1) bekezdése alapján a munkaviszonnyal kapcsolatos igény három év alatt évül el.
- Az Mt. 136.§ (1) bekezdése alapján a munkaviszony megszűnésekor a szabadságot pénzben kell megváltani.
- A perben alkalmazandó a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 4.§-a szerinti saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat.
- [16] A pénztárhiánnyal kapcsolatban az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy a felperes a biztonságos őrzés feltételeit biztosította-e. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes nem tudott eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének, miszerint nem sikerült bizonyítania a perbeli időszak egyes hónapjai vonatkozásában a házipénztár hiányának összegét. A perben kirendelt szakértők az adott időszakra, azok egyes hónapjaira sem tudták véleményezni a pénztárhiány mértékét, csak annyit tudtak megállapítani, hogy 2010. március 31. napján 2.415.483 forint volt ez az összeg. Azt, hogy ezen napon megállapítható hiány az azt megelőző 5 év, illetve annak egyes hónapjai során milyen összegű volt, miként, hogyan változott és alakult ki hónapról hónapra, milyen összegben, nem tudták véleményezni.
- [17] A többletmunkabér vonatkozásában a szakértői vélemények egyezően állapították meg a többletmunkabér átutalások együttes összegét 217.796 forint összegben. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményeket az összegszerűség vonatkozásában elfogadta ítélezése alapjául, melyek egy része elévült, így ezzel a résszel csökkentette az alperest terhelő kötelezettségét. Az alperes elismerésére tekintettel ezen ítéleti rendelkezés fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható lett.

Viszontkereset

- [18] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes helytállóan hivatkozott arra az általános szabályra, mely szerint a munkáltató adja ki a szabadságot, azonban a jelen perbeli eset speciális abban a tekintetben, hogy ő volt a felperes egyetlen munkavállalója. Köteles volt nyilvántartani a rá vonatkozó szabadságot, adminisztrálni annak kiadását, de ezen kötelezettségének nem tett eleget. Amennyiben nem ellenőrizhető pontosan, hogy hány nap szabadság került az alperes részére kiadására a perbeli időszakban, kizárólag az ő - mint egyetlen felperesi munkavállaló - hibája, mulasztása. Ő volt köteles nyilvántartani az általa kivett szabadságot, a rendes szabadság mértékét. Amennyiben a szabadság nyilvántartás hiányos vagy pontatlan, az kizárólag az alperes hibája, saját felróható magatartására, előnyök szerzése végett nem hivatkozhat. Megjegyezte a bíróság, hogy a tanúk akként nyilatkoztak, hogy évente kétszer volt zárva a munkahely, ezen időszak alatt szabadságon volt az alperes. A téli és a nyári hosszabb szabadságolás alkalmával olyan mértékű rendes szabadságot vett igénybe az alperes, amely majdnem kimerítette az éves szabadság keretét. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az év során igénybe vett egy-két napos szabadságokat a téli és nyári hosszabb szabadságoláshoz hozzászámítva, - a tanúvallomások alapján - a munkavállaló maradéktalanul igénybe vette az őt megillető szabadságot. Maga az alperes nyilatkozta azt, hogy július második felében két hétig zárva volt az iroda, amikor szabadságon volt, valamint karácsony és újév között szintén a szabadságát töltötte. A munkaviszony alatt az alperes nem jelezte, hogy ki nem adott szabadságra tart igényt, vagy a szabadság egy része még nem került kiadásra. Ez a tény is azt erősíti, hogy az alperes a neki járó szabadságot maradéktalanul igénybe vette. Az elsőfokú bíróság hivatkozott elsőként **P-né Sz.N.** tanúvallomására, miszerint: „Az iroda kétszer volt zárva évente hivatalosan, a nyár egyébként is egy laza időszak volt, plusz szabadnapot kért és kapott tőlem Gyöngyi, havi egy szabadnapja biztos volt. Ha kért szabadságot és mondta, hogy a munkáját elvégezte, akkor kapott egy-egy nap szabadságot.” **V-né K.E.** tanúvallomása szerint évente két nagy szabadságolás volt, ez az iroda zárva tartásához kötődött: december 20-a után másfél-két hétig zárva volt az iroda, illetve július végén augusztus elején 2-3 hétre zártak be, a két nagy zárva tartás idején az alperes szabadságon volt, egyéb szabadságról nem tudott. **Á.E.** tanúvallomásában előadta, hogy hosszabb időszak a karácsonyi időszak és a nyár volt, ilyenkor a titkár szabadságon volt.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

- [19] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet a viszontkeresetet elutasító részének megváltoztatását, és a felperes marasztalását a viszontkeresetben meghatározottak szerint, valamint perköltség megfizetésére kötelezését kérte.
- [20] Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a viszontkeresettel kapcsolatosan a Fővárosi Törvényszék 51.Mf.630.527/2014/7. számú ítéletében rögzített utasítást figyelmen kívül hagyta, a tényállást helytelenül állapította meg, így abból helytelen jogi következtetésekre jutott. Ebből következően az elsőfokú ítéletnek a viszontkeresetet elutasító része sérti az anyagi és eljárási jogszabályokat. Az alperes az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatát az alábbiak szerint egészítette ki. Azon kötelezettségeinek eleget tett - melyre a másodfokú határozat felhívta - miszerint pontosan meghatározta, hogy a felperesi munkáltató által kiadott (52 munkanap) és ki nem adott 81 munkanap szabadság megváltását kérte, így az összegszerű kereseti kérelme 1.197.514 forint + kamat. Megítélése szerint a felperes nem tudta bizonyítani az eljárás során, hogy az alperes részére a munkaviszonya fennállása alatt természetben kiadta az őt megillető 133 munkanap szabadságot. Figyelemmel az Mt. 140/A. § (1) bekezdésére, mely szerint a munkáltató köteles nyilvántartani -

többek között a munkavállalók szabadságának kiadásával kapcsolatos adatokat - a felperesi bizonyítási módja és formája az okirati bizonyítás lett volna. A „köteles” törvényi kitétel pedig a munkáltató (és nem a munkavállaló) kötelezettségére utal, azaz a munkáltató köteles bizonyítani a szabadság nyilvántartásával kapcsolatos személyi és tárgyi feltételeket. A felperes a 2017. április 11-i beadványához csatolt iratokkal (munkabérjegyzékekkel) csak azt tudta bizonyítani, hogy az alperes részére a munkaviszonya fennállása alatt - a 133 munkanappal szemben - 52 munkanap szabadság került kiadásra, így a 81 munkanapra vonatkozó alperesi igény megalapozott.

[21] Rámutatott a felperesi Alapszabályban és SZMSZ-ben a szövetség elnökének feladataira, mely szerint irányítja és ellenőrzi a titkárság tevékenységét, az alkalmazottak felett gyakorolja a munkáltatói jogkört. A felperesi alapszabály és SZMSZ pontosan meghatározza az elnöknek, mint a munkáltatói jogkör gyakorlójának, és munkaügyi felelősnek a munkáltatásra vonatkozó feladatait. A felperes az elsőfokú eljárásban nem tudta bizonyítani, hogy a szabadság kiadásával és nyilvántartásával kapcsolatosan az elnök, mint munkáltatói jogkörgyakorló és mint munkaügyi felelős a jogszabályokban és a belső szabályzatokban foglalt kötelezettségeinek eleget tett, így megállapítható, hogy e körben a munkáltatás (foglalkoztatás) alapvető követelményeit sem teljesítette. A felperes állította, hogy az alperes feladata volt a szabadság nyilvántartása, de arra vonatkozóan előadást nem tett, hogy ezzel kapcsolatosan az Mt. 102.§-ára és 140/A.§-ára tekintettel milyen tájékoztatást, iránymutatást, utasítást adott az alperes részére. Felhívta a figyelmet arra, hogy a felperesnél a szabadság nyilvántartására vonatkozó irat sem volt és ez a hiány nem az alperes, hanem a felperes terhén értékelendő. Az alperes álláspontja szerint a felperesi munkáltatónak lett volna a kötelezettsége a szabadság nyilvántartásával kapcsolatos feladatok meghatározása, és az ezzel összefüggő személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Az elsőfokú eljárásban kiderült, hogy a felperesi munkáltató a szabadság nyilvántartására vonatkozó iratokat sem rendszeresítette. Mivel a munkáltatónak a szabadság nyilvántartásával kapcsolatosan belső szabályzata nem volt, és utasítást sem adott e körben az alperes részére, ezért minden alapot nélkülöz az elsőfokú ítéletnek az a kitétele, hogy a szabadság ellenőrzésének a hiánya az alperes terhén értékelendő.

[22] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás, valamint az abból levont jogkövetkeztetések teljes egészében helytállóak. Fenntartotta az elsőfokú eljárás során tett tényállásait, illetve azt részben kiegészítette. Megítélése szerint az elsőfokú ítélet helytállóan mutatott rá arra, hogy az alperes - mint a felperes egyedüli munkavállalója - köteles volt nyilvántartani a saját magára vonatkozó szabadságokat, illetve adminisztrálni kellett volna annak kiadását is, melynek azonban nem tett eleget. E körben rendkívül lényeges körülmény, hogy a szabadság kiadásához kapcsolódó dokumentumokat éppen az alperes lett volna köteles vezetni, azonban ezt elmulasztotta. A valóságban ugyanakkor a felperes - konkrét szabadságnylvántartás hiányában is - teljeskörűen kiadta az alperes szabadságát, így nem felel meg a valóságnak az a hivatkozása sem, miszerint arra nem került sor. Előadta, hogy a tanúk egybehangzóan úgy nyilatkoztak abban a kérdésben, hogy az alperes részére a szabadság kiadása teljeskörűen megtörtént, mivel a nyári időszakban a felperes irodája legalább két hétig zárva volt, így ebben az időszakban egész biztosan szabadságon volt. A téli időszakban a felperes irodája (általában december közepén) 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban csatolt írásos munkatervéből megállapíthatóan szintén bezárt, így ebben az időszakban az alperes szintén kb. 8-10 munkanapot szabadságon volt. Ezen felül év közben is vett ki az alperes szabadságot a mindenkorai elnökkel egyeztetett időpontokban. A számára kiadott szabadság már önmagában a fentiek szerint is minden évben elérte a törvény által biztosított 30 munkanapot. Mindezekhez hozzáfűzte továbbá, hogy az alperes a fentiekén túl is kapott (a munkáltatói jogkör gyakorlójának hozzájárulásával) szabadságot, hiszen pénteken csupán 5,5 órát dolgozott. Az alperes a szabadság kiadásával kapcsolatos nyilvántartások vezetésének elmulasztásával önmaga teremtett olyan helyzetet, amelyben a neki járó szabadság kiadásának megtörténtét, konkrét „szabadságolási nyilvántartás” alapján nem, csupán

egyéb okiratokkal és tanúvallomásokkal lehetett bizonyítani. Hivatkozott a hatályban volt Ptk. 4.§-ának előírásaira, miszerint, saját mulasztására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat. Előadta, hogy az okirati bizonyítás kifejezetten az alperes mulasztása miatt lehetetlenült el. Az ő munkaköri leírása tartalmazta a gazdasági, pénzügyi és munkaügyi feladatok körében a munkáltatás adminisztrációját. Az alperes a per korábbi szakaszában úgy nyilatkozott, hogy a becsatolt munkaköri leírás fedte az általa ellátott feladatokat. Ugyanakkor a viszontkeresetének megítélése szempontjából rendkívül lényeges körülmény, hogy az alperes 2015. október 11-én kelt beadványa szerint vannak olyan szabadságok, amelyeknek kiadását kifejezetten elismerte, azonban azok az érintett hónapokra elkészített bérjegyzékben nem szerepelnek. A fentiekből megállapítható, hogy az alperes a szabadság kiadásával kapcsolatos adatokat saját kénye-kedve szerint közölte (vagy éppen nem közölte) a felperes könyvelőjével, így esélyt sem adott arra, hogy ezzel összefüggésben a valós adatok a felperes birtokába kerülhessenek.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indokai

- [23] A fellebbezés alapos.
- [24] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a viszontkereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság a tényállást megállapította, a bizonyítási eljárást lefolytatta, azonban a jogi következtetésével nem értett egyet, ezért azt a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján a viszontkereset vonatkozásában megváltoztatta.
- [25] A jelen perre még az 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) szabályai az irányadók, melynek 130. § (1) bekezdése kimondja, hogy a munkavállalót minden, munkaviszonyban töltött naptári évben rendes szabadság illeti meg. A 131. § (1) bekezdése szerint az alapszabadság mértéke 20 munkanap. A 136. § (1) bekezdése értelmében, ha a munkavállaló munkaviszonya megszűnéskor a munkáltatónál eltöltött idővel arányos szabadságot nem kapta meg, azt pénzben kell megváltani. A 140/A. § (1) bekezdése kimondja, hogy a munkáltató köteles nyilvántartani a munkavállalók szabadságának kiadásával kapcsolatos adatokat.
- [26] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint a jelen perbeli eset speciális abban a tekintetben, hogy az alperes volt a felperes egyetlen munkavállalója, így őt terheli a mulasztás a szabadság kiadása tekintetében. A Munka Törvénykönyve nem tartalmaz eltérő szabályozást azokra a munkáltatókra, ahol egyetlen munkavállaló dolgozik. Ennek következtében a felperesre is ugyanazok a szabályok irányadók, mint valamennyi munkáltatóra, nevezetesen, hogy a munkáltató köteles a munkavállaló szabadságát nyilvántartani. Az alperes helytállóan hivatkozott a felperesnél irányadó Alapszabályra, illetve a Szervezeti és Működési Szabályzatra. A perbeli esetben hatályos Alapszabály 9.4./c) pontja kimondta, hogy az elnök irányítja és ellenőrzi a titkárság tevékenységét, az alkalmazottak feletti munkáltatói jogkört gyakorolja. Mindezen túl az Ellenőrző Bizottság feladatai közé tartozott, az Alapszabály a 12.1. pontban rögzítettek szerint a Szövetség pénzügyi és gazdasági tevékenységének, valamint az Alapszabálynak megfelelő működésének ellenőrzése. A felperesnél irányadó SzMSz szintén rögzítette a 24.1. pontban, hogy a ... alkalmazottaival kapcsolatos munkáltatói jogokat az elnökség nevében az elnök gyakorolja. A 35.2.C pontja szerint pedig az elnök, az elnökhelyettes irányítja és ellenőrzi a titkárság tevékenységét, az alkalmazottak feletti munkáltatói jogkört gyakorolja. A perbeli esetben is irányadó a Kúria az Mfv.II.10.547/2013/6. számú határozata, mely szerint a foglalkoztatási jogviszonyban álló polgármester ki nem vett szabadságát a jogviszony megszűnéskor pénzben kell megváltani. A szabadság kiadásának rendjére vonatkozó eljárás meghatározásával történt esetleges polgármesteri mulasztás nem eredményezi a bizonyítási teher megfordítását. A Kúria egy másik határozatában pedig rögzítette, hogy a polgármester felett a

munkáltatói jogkört a képviselőtestület gyakorolja, ezért a szabadság kiadásával kapcsolatos kötelezettség is a képviselőtestületet terheli. A polgármester ki nem adott szabadságát a tisztsége megszűnését követően meg kell váltani.

A jelen esetben figyelemmel arra, hogy a munkáltatói jogokat a felperes elnöke gyakorolta, ezért ő volt jogosult az alperes munkaidő-beosztását, illetve szabadságának igénybevételét megállapítani. Ezért a szabadság kiadásával kapcsolatos kötelezettségek is az elnököt, mint a munkáltatói jogok gyakorlóját terheltek. Az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, miszerint, mivel az alperes volt az egyetlen munkavállalója a felperesnek, ezért az ő kizárólagos feladatát képezte a saját szabadságának kiadásával kapcsolatos eljárás meghatározása, és a szabadság kiadása.

[27] Helytállóan mutatott rá az alperes a fellebbezésében arra, hogy a felperesi munkáltatónak lett volna kötelezettsége a szabadság nyilvántartásával kapcsolatos feladatok meghatározása, az ezzel összefüggő tárgyi feltételek biztosítása, illetve az alperes munkájának az ellenőrzése. Az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás során azonban feltárásra került, hogy a felperesi munkáltató a szabadság nyilvántartására vonatkozó iratokat egyáltalán nem rendszerezett, ezen mulasztását pedig nem lehet a munkavállalóra áthárítani. Az Mt. egyértelműen a munkáltatóra telepíti a nyilvántartási kötelezettséget, amely alól kivételt nem enged. Bár a tanúk nyilatkoztak az alperes szabadságára vonatkozóan, de e tényre egyértelműen évekre, hónapokra, napokra pontosan nem tudtak vallomást tenni. A szabadság-nyilvántartás vezetését így a tanúk vallomása nem válthatta ki. Ebben is egyetértett a másodfokú bíróság az alperessel, hogy elsődlegesen okirati bizonyítékot kellett volna szolgáltatnia a munkáltatónak. A Kúria a BH2013/226. számú döntésében kimondta, hogy a munka- és pihenőidő nyilvántartásának olyannak kell lennie, hogy abból a törvényben előírtak megtartására egyértelmű következtetést lehessen levonni, a munkaidő-nyilvántartásban, a munkaidő-beosztásban történt változást megfelelően dokumentálni kell. A Kúria a további határozataiban is egyetértett az eljáró bíróságok azon álláspontjával, miszerint amennyiben semmilyen okirat nem áll rendelkezésre a szabadság kiadásáról, azt még a jövedelem-elszámolás sem helyettesíti (Kúria Mfv.II.768/2011/5.). Egy másik esetben pedig az elsőfokú- és a másodfokú bíróság is megállapította, hogy megfelelő szabadságnylvántartás hiányában, megalapozott a munkavállaló három évre visszamenőleg előterjesztett szabadságmegváltás iránti igénye kifejtve, hogy a megfelelő nyilvántartás hiánya a munkáltató terhére esett. A Kúria ezen bírósági döntéseket is fenntartotta hatályaiban (Kúria Mfv.I.10.597/2014/1.).

[28] A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a viszontkereset vonatkozásában megváltoztatta.

Záró rész

[29] A pertárgy értékét a másodfokú bíróság a következőképpen állapította meg: 3.133.279 forint + 1.197.514 forint = 4.330.793 forint. A felperes 15 %-ban, az alperes 85 %-ban pernyertes lett. A másodfokú bíróság a pervesztesség-pernyertesség arányában állapította meg az első- és másodfokú perköltséget a következőképpen: 4.433.793 forint x 0.05 = 216.539 forint, ennek a 85 %-a: 173.231 forint, a hatályon kívül helyezés folytán felmerült másodfokú perköltség pedig 80.000 forint. Ennek következtében az elsőfokú perköltség 173.231 forint, a másodfokú perköltség 80.000 forint. A felperes személyes illetékmentességre jogosult, az alperes pedig munkavállalói költségkedvezményre, így a kereseti, és a fellebbezési illetékről nem kellett külön rendelkezni. Az elsőfokú bíróság azonban tévesen állapította meg, hogy a felperes személyes illetékmentessége folytán a szakértői díj megfizetésére nem köteles. A felperes nem jogosult tárgyi költségmentességre, ezért a pervesztessége arányában köteles a 387.600 forint 85 %-át, azaz 329.460 forintot megfizetni az államnak.

- [30] A másodfokú bíróság az ügyet a Pp. 256/A.§f) pontja tárgyaláson kívül bírálta el. Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 233. §-a zárja ki.

Budapest, 2020. június 2.

dr. Vajas Sándor s.k.
tanács elnöke

dr. Kovács Edit s.k.
előadó bíró

dr. Mihalics Klaudia s.k.
bíró